

mostres: Josep Moran, *Un document familiar català del segle XVIII. Transcripció i comentari lingüístic*, dins «Llengua & Literatura», núm. 2 (1987), ps. 295-319; Coloma Lleal, *El «Llibre de polítigas» de Janet Lleal i altres textos familiars*, Badalona, Promociones y Publicaciones Universitarias, 1993.

L'obra de Konstanze Jungbluth que presentem, tesi doctoral presentada a la universitat de Tübingen, segurament és l'estudi més modern i complet que tenim sobre el tema.

Aquest gènere es pot dir que comença a manifestar-se a Itàlia amb els *libri di famiglia*, en els segles XI-XV, que es trasplanten a França al segle XVII amb el nom de *livres de raison* i als segles XVIII i XIX a Catalunya com a *llibres de família*. Tenen per finalitat d'annotar-hi, amb un caràcter miscel·lani, les dates de casament, naixements, defuncions i altres efemèrides dels membres de la família, així com llistes d'objectes, factures, memòries i altres observacions quotidianes que poden interessar els familiars i els seus hereus.

Aquests documents, malgrat llur contingut simple i modest i la rudesia amb què l'expressen, ben propi del registre oral, tenen un gran interès històric i sociològic per al coneixement detallat de la vida del seu temps. I encara tenen més interès lingüístic, per la frescor i espontaneïtat de la llengua emprada.

Pel que fa al català particularment, els *llibres de família* són un innegable i notable testimoni de la continuïtat de l'ús de la llengua, fins i tot durant el període anomenat *Decadència*. Revelen que decadència literària, als segles XVIII i XIX, no significa de cap manera a Catalunya decadència lingüística.

L'obra de K. Jungbluth situa històricament els *llibres de família* i descriu els tres textos catalans escollits com a mostra del gènere: 1) la *Libreta de memorias* de Juan Batista Sariñana, nascut a Llançà el 1818, que comprèn els anys 1886-1902, i dóna un especial relleu a unes *Notas del tems*; 2) les *Memòries d'un pagès* de Sebastià Casanovas, nascut a Sant Pere Pescador el 1710 i mort el 1767; 3) finalment, els *Successos de Barcelona*, text anònim del segle XIX.

Un cop feta la descripció detallada d'aquests textos, l'autora ofereix l'estudi lingüístic global de tots tres, que, malgrat un revestiment ortogràfic caòtic, propi de l'època, fan veure la plena vigència de l'ús de la llengua catalana en un temps en què les circumstàncies històriques, polítiques i culturals no eren gens favorables a deixar-la sobreviure.

Ens mancava un bon coneixement del nivell estàndard i col·loquial de la llengua en aquest llarg període. El llibre de K. Jungbluth ens hi introdueix plenament.

JORDI BRUGUERA

JUNGBLUTH, Konstanze: *Die Tradition der Familienbücher. Das Katalanische während der «Decadència»*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1996.

Els anomenats *llibres de família* responen a una tradició més o menys estesa a Europa, que a Catalunya tingueren també una bona representació sobretot als segles XVIII i XIX. Precisament en els darrers anys n'hem vist publicades unes bones

MIRALLES I MONSERRAT, Joan: *Onomàstica i literatura*, Barcelona / Palma de Mallorca Publicacions de l'Abadia de Montserrat/Universitat de les Illes Balears, 1996 («Biblioteca Miquel dels Sants Oliver», 5).